

2019-12-13

Ert dnr:
S 2019/04002/FS

Sektionen för hälso- och sjukvård
Olle Olsson

Socialdepartementet
10333 STOCKHOLM

Stärkt skydd för den enskilde vid estetiska behandlingar - Ny lag om kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar - Ds 2019:20

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ställer sig i grunden positiv till att en ny lag som ska reglera kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar införs. Lagstiftningen kommer att stärka skyddet för individens liv och hälsa inom ett idag oreglerat område.

SKR anser att det är en brist att den föreslagna lagen saknar definitioner av begreppen ”estetiska kirurgiska ingrepp” och ”estetiska injektionsbehandlingar”.

SKR tillstyrker att verksamhet som avser estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar ska bedrivas så att motsvarande krav som ställs enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och patientsäkerhetslagen på god vård uppfylls.

SKR tillstyrker att det i den nya lagen införs bestämmelser om att endast legitimerade läkare med adekvat specialistkompetens får utföra estetiska kirurgiska ingrepp och att endast den som har legitimation som läkare, tandläkare eller sjuksköterska får utföra estetiska injektionsbehandlingar.

SKR tillstyrker att det genom att patientskadelagen ska tillämpas införs krav på patientförsäkring för dessa verksamheter.

SKR tillstyrker att det skrivs in i lag att estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar inte ska få utföras på någon som inte har fyllt 18 år.

SKR tillstyrker att det i lagen införs tydliga krav på information och samtycke.

SKR tillstyrker att det ska vara straffbart att uppsåtligen eller av oaktsamhet utföra behandlingar som omfattas av den nya lagen om man inte uppfyller kompetenskraven.

SKR tillstyrker vidare att det ska vara straffbart att med uppsåt eller av oaktsamhet utföra en behandling som omfattas av lagen på någon som inte har fyllt 18 år.

SKR tillstyrker att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska utöva riskbaserad tillsyn och att de får ta ut en avgift för detta.

SKR tillstyrker de förändringar som föreslås inom miljölagstiftningen men efterfrågar vissa förtydliganden.

Allmänna synpunkter

SKR ställer sig i grunden positiv till att en ny lag som ska reglera kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar införs. Lagstiftningen kommer att stärka skyddet för individens liv och hälsa inom ett idag oreglerat område. SKR ser det som angeläget att de värsta problemen nu kan regleras. SKR menar därför att det är bra att utredningens förslag avgränsas till kirurgiska ingrepp och injektioner. Förslag som omfattar en vidare reglering skulle förmodligen, på samma sätt som tidigare utredningar, riskera att inte bli genomförbara.

SKR anser att det är en brist att den föreslagna lagen saknar definitioner av begreppen ”estetiska kirurgiska ingrepp” och ”estetiska injektionsbehandlingar”. Genom definitioner skulle man i större utsträckning kunna undvika oklarheter över vilka åtgärder/ingrepp som omfattas av den föreslagna lagen.

4.1 En lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar

SKR tillstyrker att en ny lag som ska reglera kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar införs.

4.2 Närmare om tillämpningsområdet – vilka behandlingar avses?

SKR menar att det kan vara problematiskt med den lista över undantag från lagens tillämpningsområde som föreslås (t.ex. tatuering och kosmetisk pigmentering) då en sådan lista snabbt blir inaktuell. Ett alternativ skulle kunna vara att som skönhetsutredningen (SOU 2015:100) föreslog istället för att använda en lista utgå från begreppet betydande hälsorisk. Det skulle dock istället skapa svårigheter med bedömningen av vad som ska utgöra en betydande hälsorisk. Som tidigare nämnts saknar SKR tydliga definitioner på de centrala begreppen i den nya lagstiftningen. Sådana definitioner skulle underlätta införandet av en mer generell skrivning i lagstiftningen. SKR förordar att det på lite längre sikt genomförs mer djupgående analyser i syfte att komma fram till en mer rättssäker och hanterbar lösning. I avvaktan på detta tillstyrker dock SKR den föreslagna undantagsregeln i 2§ i förslaget till förordning om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar.

5.1 Krav på verksamheten

SKR tillstyrker att verksamhet som avser estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar ska bedrivas så att motsvarande krav som ställs i HSL och patientsäkerhetslagen på god vård uppfylls.

Enligt förslaget kommer det i patientskadelagen, patientdatalagen och patientsäkerhetslagen införas en definition av hälso- och sjukvård som innebär att

verksamhet enligt den föreslagna lagen utgör hälso- och sjukvård. Däremot kommer verksamhet enligt den föreslagna lagen inte att utgöra hälso- och sjukvård i HSL:s mening. SKR anser att det är olyckligt när innebörden av begreppet hälso- och sjukvård skiljer sig åt mellan olika lagar på hälso- och sjukvårdsområdet. Istället för att som nu föreslås, att i patientskadelagen, patientdatalagen och patientsäkerhetslagen definiera verksamhet enligt den föreslagna lagen som hälso- och sjukvård, förordar därför SKR att man under respektive lags tillämpningsområde istället anger att bestämmelserna i lagen även ska tillämpas på verksamhet som omfattas av lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar. På det sättet behöver man inte i dessa lagar definiera den verksamhet som bedrivs enligt den föreslagna lagen som hälso- och sjukvård. Samma förändring skulle kunna göras vad gäller t.ex. lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar och lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar.

5.2 Verksamhetschef

SKR tillstyrker att det i lag och förordning skrivs in vilka krav som ställs på verksamhetschefen.

5.3 Krav på kompetens

SKR tillstyrker att endast den som är legitimerad läkare med adekvat specialistutbildning ska få utföra estetiska kirurgiska ingrepp och endast den som har legitimation som läkare, tandläkare eller sjuksköterska får utföra estetiska injektionsbehandlingar. Det är avgörande för patientsäkerheten att de som utför dessa ingrepp och behandlingar har adekvat kompetens.

SKR menar att det är mycket angeläget att kompetenskraven skärps men att det också finns en risk att hälso- och sjukvården dräneras på legitimerad personal om det i lag regleras krav på legitimation för att göra estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar. Det blir här viktigt att följa utvecklingen och att staten anpassar sina utbildningsinsatser därefter.

5.4 Obligatorisk patientförsäkring enligt patientskadelagen

SKR tillstyrker att det genom att patientskadelagen ska tillämpas införs krav på patientförsäkring för dessa verksamheter.

5.5 Åldersgräns för att genomgå behandling

SKR tillstyrker att det skrivs in i lag att estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar inte ska få utföras på någon som inte har fyllt 18 år. SKR tillstyrker även att den som utför ingreppet eller behandlingen ska förvissa sig om att den som avser att genomgå åtgärden har fyllt 18 år.

5.6 Information till den som får en behandling

SKR tillstyrker att det i lagen införs tydliga krav på information. Den som avser att genomgå ett estetiskt kirurgiskt ingrepp eller en estetisk injektionsbehandling ska både muntligen och skriftligen upplysas om åtgärdens innebörd, risker och följder samt ges annan väsentlig information. SKR tillstyrker också att den som utför ingreppet eller behandlingen ansvarar för att information lämnas och ska försäkra sig om att mottagaren har förstått informationen.

5.7 Samtycke och betänketid

SKR tillstyrker att det i lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar införs ett krav på samtycke till att ingreppet eller behandlingen får utföras. SKR bifaller vidare att det i lagen införs en bestämmelse om att ett ingrepp eller en behandling får utföras först efter att en viss betänketid har förflutit från det att information om åtgärden har tagits emot och att samtycke till åtgärden ska få ges först efter att betänketiden gått ut.

5.8 Straffansvar

SKR tillstyrker att det ska vara straffbart att uppsåtligen eller av oaktsamhet utföra behandlingar som omfattas av lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar om man inte uppfyller kompetenskraven. SKR tillstyrker vidare att det även ska vara straffbart att med uppsåt eller av oaktsamhet utföra en behandling som omfattas av lagen på någon som inte har fyllt 18 år.

5.9 Verkställighetsföreskrifter

SKR tillstyrker att Socialstyrelsen ges möjlighet att meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av aktuell lag och förordning.

6 Tillsyn

SKR tillstyrker att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska utöva riskbaserad tillsyn och att de får ta ut en avgift för detta.

7 Yrkesmässig hygienisk verksamhet

Utredningen föreslår förändringar i miljöbalken för att åstadkomma en gränsdragning mellan estetisk behandling och skärande/stickande behandling. I förslaget på förändrad bestämmelse om anmälan (45§ p.6 förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd) görs undantag för verksamheter som omfattas ny lagstiftning om estetisk behandling.

SKR bedömer att införandet av undantag i anmälan i sig inte är problematiskt men skulle kunna skapa otydlighet i tillsynen. SKR förespråkar därför att:

Ert Dnr: S
2019/04002/FS

- Socialstyrelsen behöver få en tydligare roll att besvara frågor om gränsdragning mellan miljöbalken och den nya lagstiftningen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar.
- Tillsynsvägledningen avseende tillsyn för verksamheter där både stickande/skärande och skönhetsingrepp sker i samma lokaler behöver tydliggöras (t.ex. tatuering och injektioner).

SKR menar att det finns ett behov av samtillsyn mellan IVO och kommuner i dessa fall. I miljötillsynsförordningen (2011:13) finns dessutom krav på att myndigheter med delat ansvar ska komma överens om hur ansvaret ska fördelas.

Utredningen föreslår vidare en förändrad bestämmelse om anmälan enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. I 38 § p.1 införs ett nytt begrepp "...annan smitta". Detta begrepp behöver, enligt SKR, förtydligas och Socialstyrelsen behöver komplettera befintlig tillsynsvägledning till kommunerna.

8 Uppföljning av regleringen

SKR tillstyrker att regeringen bör ge i uppdrag till lämplig myndighet att följa upp den föreslagna regleringen. SKR ser också positivt på att uppdraget bör innefatta huruvida det bör införas en reglering avseende verksamheter som utför andra riskfyllda skönhetsingrepp.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande